

SZÉKELY HIRLAP

politikai s vegyestartalmu közlöny.

KIADÓ-HIVATAL:

Az ev. ref. főiskola nyomdájában.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

TELEKI-KÖNYVTÁR.

Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal.
Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz.,
és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton reggel

NAGY FÉLÍVEN.

ELŐFIZETÉSI ÁR

Negyedévre

Félévre

1 frt.

2 „

A „Székely Hirlap“ távsürgönye.

Feladták Pesten sept. 6-án. d. u. 8 ó.

Érkezett M.-Vásárhelyre „ 7-én d. e. 9. ó.

Párisban, köztársaság 5-ikén proklámáltatott. Miniszterek: Favre, külügy-, Gambetta belügy-, Leufro hadügyi, Cremieux, Picard, Simon, Devrient, Magnin. Trochu honvédelmi bizottmány elnöke. Keratry rendőrfőnök kiáltványa mondja: a forradalom célja, mint 1792-ben az idegenek elűzése. A köztársaság több nagyobb városban szintén kikiáltatott. Párisban Napoleon szobraiát összetörték, különben rend és nyugalom. Eugénia Belgiumba menekült. Napoleon Kasselbe érkezett. Mac-Mahon sebeiben meghalt. Sedanban 70,000 fogoly, köztük 50 tábornok, 100 ágyú. Porosz sereg Páris felé halad. Flórenczben az olasz király leküszönését várják.

A helyzet.

□ Az aug. 29—31, és sept. 2-iki csaták részint Metz alatt Bazaine által, részint Sedan táján Mac-Mahon által kiüldve — mint a távirati féleles tudósításokból látszik — bár sok babért termettek a háromszor négyszer kisebb számú francziáknak, de azért katasztrófához is vezettek. Mac-Mahon hiában jelezte a párisi miniszteriumnak a veszélyt, melybe rohan, ha Páris helyett Metz alá vonul, Bazaine főlzabadítására, s így — a már visszaindult porosz koronaörökös seregét is odaszámítva — négy hadsereg közé ékeli magát, hol 60—70 ezernyi emberével menthetlenül vesznie kell: a miniszterium ismételve rendeletet adott s így Mac-Mahon, a francziák legvitézesebb katonája, a biztos halál torkába rohant, négy nap oroszzláni bátorsággal küzdött, seregének felét elvesztette, maga veszélyes sebet kapott, úgy, hogy seregének roncsoléka, Wimpffen tb. parancsnoksága alatt magát megadta; Napoleon, volt császár, kardját (ha ugyan volt neki) Vilmos király kezeibe tette le, saját személyét így rendelkezés alá bocsátván, mert „nem ő, hanem a párisi directorium vezeti az ügyeket.“

Tegyük hozzá ehhez, hogy — egy újabb távirat szerint — Párisban a köztársaságot kikiáltották, Eugénia asszony pedig elmenekült, ifj. Napoleon Lajosról pedig semmi hír.

Az most a kérdés: e nagyszerű csatánnyal az egész tragédia, vagy pedig csupán az első fölvonás végződött-e be? Mert ha Bismarck a háboru kezdetén s Vilmos király proklamációjában, a fran-

czia néphez, igazat mondott, hogy e harcot nem a frank nemzet, hanem Napoleon ellen indíták: ime céljukot elérték, a „vénült királyt és hadvezért, ki erején felül mert“ immár megalázták, a háboru be lehet fejezve, s ekkor: az előadásnak vége, a néző közönség haza siethet — következik a belépti-díjak megfizetése. (Jaj a fizetőknek, s félünk: mi is ezek között leszünk....)

De ha ama frázis — a mi valószínűbb — csak pretextus volt; ha Franciaország megtörése, porig alázása volt a cél; ha most a frank köztársaság, nem volt császáriját, hanem elvérzett fiait meg akarja boszulni, küzdven a végletekig és inkább dicsőn halni, mint gyalázatban élni kíván: akkor, akkor még csak most kezdődik a valódi mészárlás, az exposicio után az isszonytató bonyodalom és küzdelem.

Ha a győzelmes Poroszország kénye szerint akar a megtört Franciaországnak békét diktálni, ha terület nagyobbítást céloz, ha a porosz sisak helyett a német császár koronájának rabjává akar most már minden németet tenni — akkor az eddigi semleges államok avagy fogják-e tétlenül nézni a saját palástjuk fölött koczkázó katonákat, vagy pedig egész Európa egy órjási harcztérre változik és nem egy nemzet számára fog elkövetkezni a borzasztó vész-jóslat: „a sirt, hol nezet sülyed el, népek vesznek körül, s nemzetek millióinak szemében gyász köny ül!“...

Ki tudna a jövő homályába tekinteni??

Dürrückköző.

Az irigységnek is meg kell adni, hogy azok a poroszok vitézül viselik magukat. Mintha mindenkit Hermann szelleme szállott volna meg! Meg is kapja érte jutalmát a német nemzet. Ugyan miből fog ez állani? fogja kérdeni az érdekes olvasó. Megmondjuk. A múlt hó 18-án a világhírű metzi ütközet utolsó napján Vilmos király a csata színhelye közelében aggodalmas arczeval várta a csata kimenetelét. Kiséretében ott volt Bismarck, Roon stb. A királynak egy létrából hevenyésztek ülőhelyet, mely egyik végével egy tizedes mérlegre, másikával egy döglött fehér lóra támaszkodott. Esti nyolcz órakor, még javában folyt a harc, nyolcz óra után azonban Moltke a csatából érkezve azon hirrel örvendeztetni meg, az aggodalom által megszállott királyt, hogy az ellen minden pontokon vissza van verve. A társaság, mintha felvillanyozták volna egy hangos „hurra“-ban tört ki. Óda szölitottak egy markotányosnét, rostopesint kértek elő s egy csorba pohárból ittak áldomást a győzelem emlékére. Bismarck titokban egy festőt állított a közelbe, megrendelvén neki, hogy ezt a jelenetet örökítse meg a vásznon a német nemzet számára. Az elkészülendett képet majd „kukkinslok“-ba teszi, a jámbor németek a fasinét méla hangjai-

nál fogják bámulni a királyt, a nagy minisztert, még a fehér lónak is lesznek irigyei, melyet holta után az a szerencse ért, hogy a győzelmes királynak zsámolyul szolgált. Hát nem méltó jutalom lesz-e ez, ezerek kiontott véreért?!

Egy székely atyafi nevezetes felfedezést tett; felfedezte ugyanis a francziák vereségének az okát.

— Hogy nyerhetnének a francziák — úgy mond — a mikor egy asszonyságot tettek meg fővezéréül: Baczainét (Bazaine), ki nem lehet más, mint az én egykori komámasszonyom Belsőszolnokból, Baczából, s a ki csak úgy tudná megverni a poroszokat, ha nyelvvel folyna a — vagdalkozás a háboruban.

T. n. Megtudná-e mondani Mihály gazda: mi következménye lesz a porosz győzelemnek, a magyar birodalomra nézve?

M. g. Azt nem tudok téns uer! De azt igen: mi következménye lesz rám nézve. El kell pusztitonom az enyim hűséges házi ebemet a — Burkust.

T. u. Hát ezt miért M. gazda?

M. g. Csak azért téns uer, ha megtudja Bismarck, hogy én kutyát keresztem „burkusnak“: mindjárt porosz Szamosujvárba: Spandauba küldi engemet.

Páris védművei.

A háborus események rovatában több közleményt hoztunk már Páris megerősítéséről; álljon itt még egy kimerítő, s berlini „Kriegs-Zeitung“-ból vett leírás.

„Páris 8 óra járásnyi kerületébe foglalt téren, 1866-ban 90,000 házzal, 1,825,274 lakóval bírt; a 2—300 láb széles Szajna folyja keresztül keletől nyugati irányban, s a roppant várost két részre osztja. — Páris védművei 96 bástyából állanak, melyek egymással sánczok által vannak összekötve. Mindezen védművek falak által vannak megerősítve. A bástyák közül 68 északi és keleti irányban védi a várost. Az egész körfalazat mögött egy kitéglázott katonai út fut körül, s legbelső kört egy körvasut képezi, mely a városban végződő vasutakat egymással összeköti. A körfalakon 66 kapu van. Ezen védműveken kívül 15—16 erődítvény vonul szintén körben a város körül, melyek egymástól egy-egy mértföldnyi távolságra vannak.

1. Északkeleti vonal. Itt, Montmartretől nyugatra van Rt Denis, mely szintén három erődítvény sánczokkal és falakkal van egymással összekötve, s az egész előtt a Stains-redoute által védett víz alá helyezési készletek vannak. 4400 lépésre ezen várművektől van az Auberville-erődítvény öt bástyával. Az Est és az Auberville-erődítvény közt fut a Soissonba vezető vaspálya s e mögött vonul a st. denisi csatorna, melynek partján a redoute által védelmezett mellvéd van építve. Ismét 4200 lépésnyire a strassburgi vaspályán tul a Romainville-erősség, mely a belső védművektől csak 1800 lépés távolságra van. Ettől egész az Ourcq-csatornái egész egy sor sánczolat fut, a másik közt pedig két átjárattal bíró redoute védelmezi. Nyugatra és délre a Mühlhausenbe vezető vaspálával párhuzamosan vonulnak a következő erősségek: Noizy (3500 lépésre), a Rosny (3200 lépésre), a Nogent (3800 lépésre); mindezen erősségek elővéd-művekkel bírnak, A nevezett erősségek közt a következő redouteok vannak: Noizy, Montreuil, Boissier és Fontenay. — Nogent erődítvényénél szalad le a

Bellevillenél kezdődő dombor meglegelősen meredek irányban, a majdnem száz lépés széles Marne-folyóhoz, melynek hidját Saint-Mauxnál, egy 2800 hosszúságú mellvéd védelemzi, mely utóbbinak oldalát ismét a Taisanderie és Gravelle redouteok védelmezik. Itt megy el egy-szersmind Vincennesből Lavarennebe vezető vasút. Mind e permanens védművek félkörben veszik körül angy elzárt Vincennes erősséget, a Szajna és Marne által képezett szögletben. Ez előtt a vincennesi erdő áll. Itt van Páris fő arzenálja és a tűzér lövőde déli irányban egész a Marneig terjed.

Alfortnál, a Lyonba vezető vasutól jobbra, fekszik az utolsó, e volnalhoz tartozó Charenton erődítvények által bekerített térség, mint elsőnczolt tábor, kényelmesen befogadhat 200,000 embert.

2. Déli vonal. — A Charenton-erődítvénynyul szemközti van az emeltebb helyet elfoglaló Jory erődítvény. Erre csaknem egyenletes vonalban következnek egymástán, az egymástól 3000 lépés távolságra levő Bicetre, Montrouge, Vanves és a Szajna fölé 50 lábira emelkedő Issy erősség. Ezek közt futnak keresztül a Limoursba és a versailleska vezető vasutak.

3. Nyugati vonal. — Ezen a természetl leginkább megerősített hely csak a Mont Valerie-féle erőd által védetik. Ez a legerősebb minden fort között, mely 415 lábnyira fekszik a Szajna felett.

Mindezen erődök távsodronnyal vannak egymással s Párisal összekötve.

A francia várak.

Franciaország váraival szerencsésebb, mint hadseregével a nyílt mezőn. Ma ostrom alatt tényleg van Strassburg, Metz Thionville, Bitché és Toul.

Toul és Pfalzburg bravourral védi magát, Bitché 24-én reggel 4 óraker kezdtek löni; Thionville és Metz egyelőre csak czernirozva van; Strassburg azonban igen meleg napokat él. A vele szemben, a Rajna jobb partján fekvő Kehl város és falu valóságos rom. A 24-ki bombardement — mint a hivatalos „Karlsruher Ztg.“ konstatálja teljesen összerombolta.

Strassburg is derekasan szenvedett s a déli táviratok közt olvasható sürgöny eléggé rajzolja ez ősi város helyzetét. Uhlrik tábornok az ostromlót azzal fenyegette, hogy Strassburgért a francziák lerombolnak még egy északi parti várost is, mi, ha Danczig lövetéséről szóló hírek való-sulnak, hova hamarabb bekövetkezhetik. A derék tábornok, a ki születésére nézve elsassi is-

mételve is kijelentette, hogy inkább légbe röpíti a citadellát, semhogy feladja.

Az ostrom képét legjobban adja a következő táviratok sorozata:

Aug. 25; délelőtt: A lövetés tegnap délben nagy erélylyel ismét megkezdett. Egész délben tűz volt Strassburgban. Éjféltájban az egész vidéket bevilágította. — Reggel három óraker tüzszlopok jelezték az égés haladását. Reggel öt óraker a napvilág daczára két órányira ellát-szik a láng. Több sebesült, köztük két bádeni tiszt hozatott be.

Aug. 25; délután: Tegnap délben ismét tűz volt Strassburgban. Mindjárt rá tűz Kehlben, mely nagyban terjedt. Éjjel — esti 8 órától reggelig — szörnyű bombardement, Kehl egy tüztenger. Éjjel 2 óraker jelentékeny égés látszott Strassburgban. Ma éjjel hír szerint jelentékenyen megerősíteni akarják a lövetést.

Aug. 26; reggel. Ma éjjel tűz Kehl városában s a faluban; a kehl indóház ég. Strassburgban az éjjel ismételve tűz. A lövetés reggeli négy órától fogva gyenge.

A porosz zsarolások Nancyban.

A poroszoknak eddig még korántsem egész terjedelmében ismert gazdálkodására vonatkozólag, a „Journal de Nancy“-ban következő megrendítő tudósítás olvasható:

A poroszok requizícióinak tárgyát minden képzelhető dolog képezi, u. m. liszt, gabona, kenyér (naponként 18,000 kilogramm), hus, szalonna, bor, szivar, és szárvasmarha, kocsik, vas, ing, bőr, orvosi szerek, vas, fa, lámpa, lószőr, zsák, csavareszközök, champagner stb. A városi hatóság a porosz koronaherceggel megegyezett aziránt, hogy a dohánygyárak ismét működésbe tétessenek. Naponként 100—150,000 szivart gyártanak, melyből 30,000 a betörő hadseregnek szolgáltatki. Lunevilleben 700,000 frank hadisarczot vetettek ki. A városi hatóság kérelmére ezen összeg egyrészen terményekben szolgáltatottat bé.

Az „Inpartial“ írja: „Sem Franciaországban, sem külföldön nem lehet fogalma senkinek arról minő helyzetben van a mi szép Nancyuk. Husz nap előtt virágozott kereskedése, s ma már alig néhány bolt van nyitva. Tiznap előtt e város gazdag és kellemes volt, ma már a nyomoruság tanyája, s pompás középületei hasonlóké Augiás istállójához. A porosz lovasok a járdákon lovagolnak, s lovaikat a Stanislas-tér szép kutjaiból itatják. Tiznap előtt minden oldalról gazdag készleteket kaptunk, ma fáradságba kerül

egy darab kenyér megszerzése. Legtöbb fájdalmat okoz azonban honfitársaink iszonyu helyzete. Nem csak barmaikat és szekereiket és legutolsó készleteiket kénytelenek odaadni, hanem még ezeket mértőldre huzcolniok is kell. Ki akarna most földet művelni? Honnét lehetne venni a vetésre szükséges gabonát? Sok évnek kell elmulni, míg ezen sebek beheggednek.“ Ugyanezen lap egy másik cikkében írja: „Több városi tanácsos folyvást a poroszok requizíciói kiteremtésével foglalkozik, mely requizíciók költségvetésüket évek hosszú sorain át tönkre fogják tenni, s ennek daczára roppant erélyre és kitartásra van szükségünk, hogy a poroszok szemtelen követeléseivel küzdhessünk.“

„Szép szavak és gonosz tettek“ ezim alatt a „Francze“-ban következő érdekes adatokat olvassuk:

„Már szoltunk mindenféle sarczolásokról, miket a poroszok Elsassban és Lotharingiában véghezvittek, ma ebbeli közleményeinket újabbakkal toldhatjuk meg. — A poroszok ugyanis minden fegyverfogható embert besoroznak, illetőleg arra kényszeritenek, hogy velük menjenek, mit ha tenni vonakodnak, elküldik a balti tenger melletti távol tartományokba, egy netaláni lengyel felkelés leigázására.

Ez mindenesetre vérlázító dolog, de monduk ennél többet.

Tudva van, hogy Strassburgnál a poroszok egyik sánczot a másik után hányatják fel, hogy így mind közelebb jöjjenek a városhoz. Magától értetődik, hogy a vár helyőrsége folytonos lövöldözések és kirohanások által igyekszik ezt megakadályozni.

A poroszok már most azon pokoli gondolatra vetemedtek, hogy elszassi parasztokat hajtsanak össze, a sánczok felhányására s ezeket fegyveres erővel kényszeritik az életveszéllyel járó munka teljesítésére. Ezen szegény embereknek igazán mondhatni két tűz között kell dolgozni, mert elől a vár helyőrségének golyói fenyegetik őket, mögöttük pedig porosz ezredek vannak felállítva, mindenkit telőni készen, ki a munkát abban merné hagyni vagy a megfntamodást kísérlele meg.

KÜLFÖLD.

△ A rohamos távirati tudósítások messze tulszárnyalták a posta által szolgáltatott híreket, — s mig a lapok a fölött elmélkednek, ha va-

TÁRCZA.

Mozgalmak a nőnem egyenjogósítása mellett Amerikában.

(A berlini magazin után.)

Azok után miket fentebb (lásd a „Sz. H.“ ez évi 38—39 sz. tárczáját) Angolországról közöltünk, nem lesz érdektelen, ha figyelmünket Amerikára, e különös világrészre fordítjuk. Mindenki tudja, mennyire elűt tőlünk, európai népektől e világrész, nem csak kormányformájában, erkölceiben, szokásaiban és társadalmi intézményeiben is. Ez eltérések közül különösen egyet, a nőnővelést kívánjuk kiemelni. Amerika Egyesült-Allamaiban a nők nevelésére nagyobb gondot fordítanak, mint a gyermekekére; s a mi az európai szokásoktól nagy mértékben elűt, fiuk és leányok közös oktatásban részesülnek. Együtt hallgatják közös tanteremben a természettant, történelmet, földrajzot; természetrajzot, irodalomtörténetet, számtant, mértant; nemcsak együtt lelkesülnek Homer hőseinek tettein, együtt gyönyörködnek Horatius zengzetes ódáiban. S ha az előkészítő tanfolyamokat elvégezték, nincs oly szakiskola és főtanoda, melybe a fiatal leányokat különböző pályákra föl ne vennék. Innen van aztán az, hogy az Egyesült-Allamokban — mint statisztikai adatok bizonyítják — a néptanítók túlnyomólag nőkből, fiatal leányokból állanak; s a férfitanítók száma napról napra fogy (igen

természetesen azért, mert a nők jobb tanítók s több sikert tudnak fölmutatni). S a mi még felübb, Amerikában a nők nem csak néptanítók hanem papok, orvosok és tanárok is lehetnek. Már nem egy helyett alkalmaztak a természettudományok avagy irodalomtörténet tanári székeire nőket; nő-orvos meg akár hány van. Csak magában New-York városában valami 12 nő-orvos működik, nem megvetendő sikerrel, miután évi jövedelmök 6 ezer- és 60 ezer tallér közt változik. Amerika tehát megoldotta volna az egyenjogósítás kérdésének társadalmi részét, a mennyiben t. i. alig van Amerikában foglalkozásnem, melytől nők törvény, avagy a szokás visszatartóztató hatalma által eltiltva volnának.

Ezzel azonban nincs vége mindennek. Oly világrészben, mint Amerika, igen természetesen a már kiküzdött tér sem elég: az amerikai nők politikai téren is egyenlők akarnak lenni a férfikkal. A küzdelem régóta tart úgy a napi irodalom terén, mint a gyakori és sok-szavu nőgyűlések zöld asztalainál. Legújabbban is, ez év január havában ismét egy nőgyűlés u. n. „nő parlament“ ült egybe Washingtonban oly czélból, hogy az unio egyes államainak külön törvényhozáshoz benyújtandó némely indítványok felett tanácskozzanak s egyszersmind egy „monster-petition“ intézzenek a közös kongresszushoz. A gyűlés fulladásig népes, s benne az unio mindenik állama képviselve volt; s az elnök tisztét Stanton asszon, Stanton tábornok felesége vitte — mint mondják — páratlan pártatlanság- és méltósággal.

A számtalan szónok közt különösen nagy

figyelmet és részvétet keltett közleményeivel Yenny Collins, élénk színekkel és meggyőző erővel festé a nőnem elnyomott anyagi és erkölcsi helyzetét a nagy gyártelepekben. Munkájukat rosszabbul fizetik, mint a mivel sem különb férfi-munkát, s e miatt aztán, úgy szólva, oda vannak dobva a gyáros nrak és tisztviselők esábitásának. A legélénkebb pártolásban részesült, tehát Yenny Collins azou indítványa, hogy a gyárokból dolgozó leányok és asszonyok munkabére emeltessék s általában a férfiak munkadíjával illő arányba hozassék.

Leginkább kitűnt azonban a „nő parlament“ összes szónokai közt miss Anthony. Anthony kisasszony a következő négy határozati pontot hozá javaslatba, mint a melyek alapjául szolgálnának a kongresszushoz intézendő monstrpetitionnak. a) Megszüntetendő a nők és férfiak közt fenálló mindennemű jogegyenlőtlenség az Unio összes államaiban. Jelesen: b) Columbia kerületben, a hová a kongresszus-város, Washington is tartozik, kitörleendő e szó „férfi“, a kerület minden alkotmányos törvényeiből. Továbbá c) Utal — Mormonállamban, mint a soknejűség megszüntetésére legcélszerűsabb eszköz, kiterjesztendő a szavazatjog minden teljeskoru nőre. Végre d) Egyenlően díjazandók férfiak és nők minden kormányhivatalban.

E határozati pontokat s az ezek nyomán készült kérelmet is a nőparlament természetesen egyhangulag elfogadá s a kongresszushoz fölterjeszté.

(Vége köv.)

jön fog-e sikert fölmutathatni Mac-Mahon eszeveszett vállalkozása, midőn 30—40 ezer emberrel legalább 400 ezer embernyi négy porosz hadsereg közé furakodik, hogy Bazaint bezáróztatása alól fölszabadítsa: mi már tudjuk, hogy a Sedani katasztrófa, e hó 2-dikán, mily kimenetelt ért. Valóban elképzelhetlen a francziák tehetetlensége, midőn saját országukban sem képesek hadi erőt állítani ki, az invasió ellenében. A kamara most sem tud életrevalóbb dolgot végezni, mint a kormánynak szemrehányásokat tenni, s mint aug. 27-iki ülésében is, akadályokat gördíteni a miniszterium intézkedései elébe.

Addig is, míg a mai lapok talán újabb s tegnapelőtti rendkívüli mellékleteinken közlött táviratainkat tulszárnyaló híreket hoznának: közlünk itt néhányat a legutóbbi telegrammokról.

Páris, sept. 1. A hadügyminiszter elkobzás terhe alatt megtiltá a lapoknak, hogy a csapatok utjairól bár mit is közöljenek. A császárnénak azon elhatározása folytán, hogy Párisban fog maradni, a diplomaciai testület is ott marad.

Berlin, sept. 1. A „Staatsanzeiger“ kétli, hogy Mac-Mahon elmenekült Páris felé.

Freiburg, sept. 1. Metznél a legnehezebb ágyuk helyeztetek el. Holnap kezdődik a bombázás.

Páris, sept. 1. Állítják, hogy kedden Cárignanál, és tegnap Armigny-nál csata volt. Meziérsből jelentik aug. 31-ről, hogy a Maas-nál folyt 30-ki csaták 31-én megújultak. A részletek ezen csatáról hiányoznak. Minthogy Mac-Mahon Sedan és Meziérs várakra támaszkodik, ennél fogva ezek valamelyikébe mindig visszavonulhat.

A porosz haderő igen nagyszámu, minél fogva a franczia tábornokok kénytelenek elővigyázattal lenni; az erős állásokból nem távoznak, hogy az ellenség erejét megviseljék. Tegnap Longwynál a csendőrök és douanier-k (vámőr) 500 porost vertek meg, kik közül 50 megölték. A porosz lovasság Luxemburgba menekült.

Páris, sept. 2. A törvényhozótestben Jules Favre 200 elsassinak óvását nyújtja be a poroszok brutális hadviselése ellen; az óvásteveők egyuttal segítséget kérnek Strassburg részére.

Páris, sept. 2. A senátus ülésében azt mondá a külügyminiszter, hogy notificálta a hatalmasságoknál, miszerint, — ha Poroszország tovább is folytatja eljárását a tábori kórházak ellenében — Franeziaország visszalépend a genfi egyezménytől. Egy másik sürgönyben kinyilatkoztatja a miniszter, hogy ha Poroszország a szabad-csapatok és mozgó nemzetőrség katonai jellemét el nem ismeri, — Francziaország a landwehrek és népfölkelés ellen hasonlóan fog eljárni.

Legujabb posta.

Berlinből sürgönyözik hivatalosan. Vilmos porosz király a királynéhoz sürgönyzi: Napoleon elfogatása alkalmával méltósággal, öntudatosan közeledett felém, megrázó jelenet. Császár Cas-sel meletti Wilhelmsböhébe vitetik. Fia követi mint fogoly. Favre a kamarában indítványozza: Napoleon családjával jogvesztettnek nyilváníttassék, Napoleon a kamarához üzenetet küldött, melyben késznek nyilatkozik lemondani, mit franczia ország érdekében tesz.

Hir szerint Mac-Mahon meglötte magát.

Bécs, sept. 3. (A „Reform“ távirata.) A börzén az a hir terjedt el, hogy Mac-Mahon pisztolylövéssel vetett végett életének. Ez hivatalosan még nem jelentetett.

Flórencz, sept. 3. (A „Ref.“ távirata.) Minghetti fogja Francziaország integritását vé-

delmezni Bécsben. Felső-Olaszországban a várak fölfegyvereztetnek, mindenhol nagy tevékenység uralkodik.

Róma, sept. 3. (A „Ref.“ távirata.) Nagy demontsrációk fognak lenni; egy leendő összeközes valószínű. A polgári osztályokban több elfogatás történt.

Konstantinápoly, sept. 3. (A „Ref.“ távirata.) Izmael pascha, ki a montenegrini viszonyokat ismeri, kineveztetett parancsnokká Albaniába. — A montenegrini határon mozgalmak vannak.

VEGYES.

A „Székely Hírlap“ távsürgőnye.

Feladatott Kolozsvárrt sep. 6. d. u. 1. ó.
Érkezett „ 6. d. u. 3. ó.

A nagyváradi-kolozsvári vonal, szeredán — ma — átadatik a közforgalomnak.

* **Kegyes adomány.** A király maga s a királyasszony nevében 200 frtot adományozott magán pénztárából a sepsi-szt-györgyi gör. keleti egyházközségnek.

* **Az udvar,** ha előre nem látott események nem következnek be, szept. 15-ére érkezik Budára, s két-három napi ott tartózkodás után Gödöllőre költözik, hol a királyné november 1-jéig fog időzni.

* **A kolozsvári honvédszászlóalj** zászlaját e hó 8-án — hónap — szentelik fel. A zászló anyja Andrássy Gyula grófné mára érkezik meg, így írja azt az „Ellenőr.“

* **A piski-petrozsényi vonal** aug. 28-án adatott át a közforgalomnak. Piskitől naponta déli 12 óra 26 perczkor indul egy vegyes vonat, s érkezik Petrozsénybe ugyanazon nap 5 óra 48 perczkor délután. Petrozsényből Piskibe a vegyes vonat reggel 6 órakor indul s megérkezik 11 ó. 15 perczkor d. e. csatlakozván a Gyulafehérvárról Aradra, Pestre és Bécsbe menő vonathoz.

* **A magyar jogászok** gyűlése szeptember 25-én fog megtartatni Pesten. A gyűlésre 1172 tag jelentette magát, már több indítvány tétetett a tagok részéről, mely indítványok a hozzájuk csatolt szakbirálatokkal együtt a napokban jelennek meg egy kötetben, hogy a gyűlésező tagok az előforduló tárgyak felől már jó előre tájékozottak magukat.

* **Engel Gizella** k. a. közönségünk előtt is ösmert művésznő, mult hó 30-án kísérletet tett a pesti nemzeti színházban a zenészet areopag előtt. Több fővárosi lap kedvezőleg nyilatkozott e próba eredményéről.

* **Petőfi** összes költeményeit egy illusztrált diszkiadásban szándékozik közrebocsátani az Athae-neum. Szerkesztőnek Greguss Ágostot, a rajzolatokra pedig hazai jelesebb művészeinket kérték föl. A vállalat füzetekben, és pedig az első, karácsonyra jelenne meg.

* **Pankovics István** munkácsi püspök e hó 25-én hazatérvén, a nála tisztelgő egyházi és polgári küldöttségekhez következőkép szolt: „Én nem szeretem, nem szerethetem a háborút, és kérem is az Istent, hogy óvja meg attól hazánkat, de ha még is azt úgy rendelné a gondviselés, hogy mi is háboruba sodortassunk, akkor különösen nekünk, kel. szertartású katolikusoknak áll érdekünkben, s kötelességünkben, koronás királyunk trónját, s édes hazánk integritását

megvédeni minden megtámadás ellen, és ez esetben én leszek az első, a ki népemet fölséges királyom és hazám védelmére, a harcba vezérlelendem.“

* **Tanodaügy.** A reformátusok helybeli főiskolája, tegnap tartá meg a jelen iskolai év ünnepélyes megnyitását, s egyszersmind az ujonnan választott vegytani, és terményrajzi tanár Elekes Károly béigtatását. Az ünnepélyt egyházi ének nyitotta meg. Ezután, „hogy istenén, atyánkén legyen az első szó, mely iskolai életünk ez új évében ajkainkról először röppen el“ Szász Béla tanár mondott, költői képekben gazdag, s valóban megható könyörgést, ez ép oly szép, mint igazokkal végezve:

„Ki mostan kezdi munkáját: belássa

A vég csupán a kezdet ujulása,

Mert mindnyájunk csak annyit s úgy végezhet

A mennyit és a hogy kezdetbe kezdett,

S mert minden végből egy új kezdet támad:

Örök élet magzatja a halálnak.“ Ezután Bi-

hari Sándor igazgató tanár „öröm, bizalom és reménnyel“ üdvözlé az „új és eleven erővel, erős elhatározással“ összegyűlt fiatalságot, lelkesítő szavakban buzdítván, hogy a szorgalom és engedelmesség útján, szívöket eszöket és testüket fejtve igyekezzenek megfelelni egy a szülők reményének, mint a haza várakozásának. Az iskolai törvények, s a tanárválasztási és kinevezési okmány felolvasása után Dr. Antal László algonok ur tartott beszédet a természettudomány hasznáról és szükségességéről, általában és különösen. A jeles beszéd egyetlen mozzanatot sem hagyott érintetlenül a tudományban. Alapos részletességgel terjeszkedik ki a legkisebbnek látszó jelenségre is. Széles olvasottságról, s fenkölt világ nézletről tanuskodó beszéde, éber figyelem tárgya volt folytonosan. Ezután az új tanár Elekes Károly tartá székfoglaló beszédét. Kirándulásra vezeti hallgatóit a természet pompás mezejére, melyet a tudomány újabb vívmányai által világítva meg, élvezetessé és tanúságossá lett. Beszédét harsány éljenek követték, bizonyásgul annak, hogy a tudomány, ha még az előadás csinja és az irány bája is érdekcsitk, soha sem tévesti el hatását a szép és jó iránt mindig lelkesülő ifjuságra. Ezután még Bihari Sándor a tanárok, Bóka György senior az ifjuság részéről és nevében üdvözlötk a fiatal tanárt. Az ünnepélyt az ifjuság énekkara rekesztette be a „szózat“ eléneklésével.

* **Színészeink** utóbbi előadásain bevételeire talán elég jól, de müigényekre nézve annál rosszabb volt a választás. Mult szombaton Kassai Vidor jutalmára a „Két huszár és egy bakancsos“ című vásári férczelményt látók mely izetlen semmiskedésében elannyira elérte a non plus ultrát, hogy Kassainak, e valódi színésznek, tapintatlanságát nem győztük eléggé csodálni Sem élet, sem gondolat de csak ötlet sincs az egész „megmagyarosított“ darabban de még csak elvétve is sehol s így nem esoda, ha a színészek sem tudtak semmit csinálni a semmiből. Másnap „Ubrik Borbála“ rémtörténete, hétfőn, a kitűzött Nadányi helyett, „A plébános szakácsnéja“ — elég tele házak előtt s elég igyekezettel is, de — hiában! kevés sikerrel. Különben, a közönség nagyobb része, úgy látszik, meg volt elégedve.

* **Rozália napi** országos vásárunk, mely rendesen csak középszerű is ritkán szokott lenni ez alkalommal igen jól ütött ki. A szarvas marha, ló egyformán élénk keresés tárgyai voltak, s épen azért az árak folytonosan emelkedtek. Királyhágón tuli, s idegen kereskedők több csorda ökröt, s tehenet vásároltak össze. Az élénk három-

vásár következtése a vásárnapján már látható volt, a rendesnél tömöttebb vevők soraiiban. Az eladók általában, üres szekérrel, telt zsebbel, s megelégedéssel távoztak.

* **Egy adoma a harezterről.** Midőn a poroszok bevonultak, írja a „Daily-Telegraph” tudósítója, a porosz tábornok magához hivatá a mairt, hogy a szükséges requiziciókat tudtára adja. A sor végén 500 palaczk pezsgő is figurált, mely ellen szóval és könnyekkel tiltakozott az érdemes városnag, miután csak egy palaczk is semmi áron be nem szerezhető. A porosz tábornok igen kedélyes ember lévén, legkevésbé sem jött tűzbe e nyilatkozatra, hanem a legnagyobb nyugalommal válaszolá: „Ekkor önnek ki kell fizetnie a bor árát!” mit a maire egész „lelki könnyebbüléssel” teljesített. „Igy ni, — szólta a tábornok, — most már rendben volnánk, hanem ha akarja, én eladhatok önnek néhány üveg pezsgőt. Meglehet, hogy csakhamar oly helyzetbe juthat, midőn ismét efféle követelésnek kell eleget tennie. Ötven tuczat palaczkot szedtettem el Mac Mahon társzekereiről, melyeket 10 frtjával üvegét mind átszolgáltathatom önnek.” — Ily viczcet minálunk csak a huszár csinál, az is logfőlebb csak a — káplárig. Főlemlitjük egyuttal egy száz katoná jellemző mondását a csata után. „De hiszen — ugy mond — csak vezettek

volna bennünket 1866-ban is így, majd megmutattuk volna azoknak a fene (sackrisch) poroszoknak!”

* **Szimpáthia vallás szerint.** A fölvidéken egész váratlan módon nyilatkozik a rokon és ellenszév a mostani háboru tényezői iránt. Egy k...i evangélikus polgárt kérdez valaki, hogy kivel tart: „Ha a francia lutheránus volna vele tartanék, de így porosz vagyok;” A katólikus németek pedig mind a francziát éltetik.

* **A régi ezüst hatosok és a papir váltójegyek forgalma** september hóval végleg megszűnik, bár még jelentékeny összege nem került vissza az állampénztárba. — A régi váltójegyek összege 40 millió forintba rugott, ebből 12 millió papirjegy, 28 millió ezüst hatos volt. A papirjegyekből ez év elején még 4,012,931 frt erejéig nem volt beváltva és augusztusig csak 345,725 frt került vissza s így még 3,658,206 frt volna hátra; ez összeg azonban alkalmasint már alig létezik, miután tapasztalás szerint a kisebb értékű papirpénzből igen nagy rész elvész és elrongyolódik. Az ezüst hatosokból az osztrák állam pénztáraknál július végeig 14⁹/₁₀ millió frt váltattott be, a magyar pénztáraknál körülbelül 3¹/₂ millió. Azóta kevés folyt be, miután a hatosok nemcsak a monarchiában, de a határos országokban is forgalomban voltak. A törvény fel-

hatalmazása folytán annyi új váltópénz bocsátatván ki, a mennyi régi bevonatott, miután az osztrák kormány 24,500,488 frt. a magyar pedig 6,813,640 frt erejéig verettek 10 és 20 krajczárosokat, 9 millió forint régi váltópénz megsemmisülésére látszanak számítani. A papirpénznél elfogadható 4 millió frt megsemmisülése, de hogy 5 millió frtnyi ezüst hatos elenyészett volna, alig hihető.

Bécsi börzei árkelet.

(1870. september 6.)

5% metalliques	55.35
5% nemzeti kölesön	65.90
860 államkölesön	90.—
Bankrészevény	691.—
Hitelrészevény	248.—
London	125.75
Ezüst	123.50
Arany	5.95
„ 20 frankos	10.02 ¹ / ₂
Földt. ment. kötvény erd.	73.50
„ „ „ magyarh.	77.50
„ „ „ horvát-slavon	78.—

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

Horváth Gáspár.

HIRDETMÉNYEK.

(75)

2—*

„VICTORIA” biztosító-társaság Kolozsvártt.

Biztosítéki alap:

Forgalom 1869-ben:

Alaptőke	1.597,700 ft. — kr.
Tartaléktőke	26,894 „ 75 „
Díjtartalék	667,779 „ 39 „
Kártartalék	14,955 „ — „
Évi bevétel	1.500.000 „ — „
Összesen	3.807,329 „ 14 „

Biztosított érték	122.796,234 ft. — kr.
Bevétel	1.427,066 „ — „
Kárfizetés	337,466 „ 92 „
Összes kárfizetés:	
1865—1869-ben	838,560 „ 92 „

Biztosít megszabott olesó díj és különös kedvezmények mellett:

a) szalmás gabona és takarmány-neműeket, asztagokban és boglyákban, úgy szinte fedél alatt, benn a helységben vagy künn a mezőn (gabonaneműeknél a biztosítás érvénye elcséplés után a magra is kiterjesztetik, mihelyt annak lerazkodási helye előre bejelentetett);

b) épületek, mint: lak és gazdasági épületek, gyárak, malmak, templomok, stb.

c) lakházakban: butorokot, tükrök, képek, órák, szőnyegek, üveg- és porcelán neműek, függönyök, férfi- és női-ruhák, ágy-, asztal- és fehérneműek, könyvek, konyha-eszközök stb. stb. szóval minden névvel nevezendő, egy háztartáshoz szükséges kellékeket;

d) gazdasági épületekben: szekerek, ekék, szának, egyéb gazdasági eszközök és gépeket, úgy marhák, lovak, juhak, sertéseket, stb.

e) kereskedésekben: a kereskedés minden ágához tartozó csikkeket;

f) műhelyekben: készletek, feldolgozandó anyagok, készmunkát, szerszámokat stb.

Az ingóságokra nézve a biztosítási díjak az illető épület fedéldijához arányban tetemesen leszállítottak, úgy hogy mindenki csekély áldozattal minden ingóságait biztosíthatja s különben is a felvétel minden tekintetben könnyítve van.

A fentebbi számokban kimutatott üzleti eredmény nem csupán a közönség mindig növekvő belátásának, a biztosítás szükségessége iránt, hanem egyszersmind és nagy mértékben azon bizalomnak tulajdonítható, melyet a „Victoria” olesó díja, becsületes eljárása kárainak gyors és igazságos rendezése által vívott ki magának. A társaság nemcsak tetemes biztosítéki alapjával, de nagy összeköttetéseinél fogva és mindig növekvő évi bevételeivel is teljes biztonságot nyújt. Ügynökei az ország minden főbb pontján vannak, kik minden szükséges felvilágosítással szolgálnak és írásbeli megrendeléseket is elfogadnak.

„Victoria” biztosító-társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
(Nagypiacz, gr. Kemény S.-féle háznál.)

Hirdetmény.

2—3

(77)

Dicső-Szent-Mártonban, Küüllőmege székhelyén, a község közepén — egy emeletes vendégfogadó, — 6 vendég-szobával, táncsterem, tekeszoba játszó asztallal, a földszinten ivószoba, egy vasajtóval ellátott bolt, valamint kényelmes bérli szállás, kamara, pincze, tágas szekérszín és végre 24 lóra istállóval, f. évi **september 22-én** a reggeli órákban, a hely színén tartandó árverezésem, egy vagy több évekre haszonbérbe kiadó, a bérleti év kezdődik idei september hó 29-én azaz szentmihály napján, a feltételek iránt addig is értekezhetni, személyesen vagy írásban Báldon (utolsó posta Mocs).

Králitz Antal,

joszág igazgató.

(76)

3—6

Az újvárosutca végén — az úgynevezett vargák hidja közelében, — az országut mellett, jól kiégetett 22—24 ezer darab téglából álló téglakemence szabad kézből eladó. Ára iránt a Szentmihály-utca 716. házszám alatt lakó tulajdonossal értekezhetni.
M.-Vásárhelyt, 1870. augusztus 27-én.